

1991.gada 9.janvāra lēmumu Nr. 11 no 1991.gada 1.janvāra pārņēma Riteņbraukšanas klubu "Marss" Vidzemes priekšpilsētas izpildkomitejas Tautas izglītības nodaļas bilancē.

Rīgas pilsētas Zemes komisija ar 1998.gada 19.marta lēmumu Nr. 12/47 noraidīja Riteņbraukšanas kluba "Marss" pieteikumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes gabalu [...] 207, jo netika iesniegti pārmantošanas tiesības apliecināšie dokumenti.

Uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā īpašuma tiesības uz šo objektu zemesgrāmatās nostiprinātas 1998.gada 21.jūlijā.

Rīgas dome, pamatojoties uz Civillikuma 1041., 1044.-1066.pantu, 2001.gada 7.maijā cēla prasību pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju ar trešo personu Riteņbraukšanas klubu „Marss” par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu [...] 207, Rīgā un valdījuma piešķiršanu, kā arī par attiecīga zemesgrāmatu aktu ieraksta anulēšanu. Vēlāk prasība papildināta ar atsaucēm uz likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 5.pantu un 3.panta otrās daļas 1.punktu, likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 4.punktu, 76. un 77.pantu.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2001.gada 26.oktobrī nosprieda prasību noraidīt.

Izskatījusi prasītājas apelācijas sūdzību, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta 2002.gada 13.februārī prasību noraidīja.

Ar Ministru kabineta 2002.gada 14.janvāra rīkojumu Nr. 11 nekustamais īpašums [...] 207, Rīgā ieguldīts valsts a/s "Nekustamā īpašuma aģentūra" pamatkapitālā.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2002.gada 29.maijā nosprieda apelācijas instances spriedumu atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai.

Izskatījusi lietu atkārtoti Civillietu tiesu palāta 2003.gada 4.februārī atcēla Rīgas apgabaltiesas 2001.gada 26.oktobra spriedumu un lietu nodeva jaunai izskatīšanai, jo ar Ministru kabineta 2002.gada 14.janvāra rīkojumu Nr.11 īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu nostiprinātas valsts a/s „Valsts nekustamā īpašuma aģentūra”, līdz ar to tā pieaicināma lietā.

Riteņbraukšanas klubs „Marss”, pamatojoties uz Civillikuma 998., 999. un 1024.pantu, Augstākās Padomes lēmumu „Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem” 2.punktu, likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 3.panta otrās daļas 1.punktu un 5.pantu, 2003.gada 31.oktobrī kā trešā persona lietā iesniedza patstāvīgu prasījumu pret abām atbildētājām par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu [...] 207, Rīgā un iepriekšējo īpašuma tiesību nostiprinājumu dzēšanu zemesgrāmatā. Vēlāk prasība pamatota arī ar atsaucēm uz likumu „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 4.punktu, 76. un 77.pantu, likuma „Par valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas kārtību” 42. pantu.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2004.gada 11.maijā nosprieda prasības noraidīt.

Izskatījusi prasītāju apelācijas sūdzības un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pretapelācijas sūdzību, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta ar 2004.gada 16.decembra spriedumu prasības noraidīja.

Apelācijas instances spriedumā norādīts, ka atbilstoši likumam "Par zemes

reformu Latvijas Republikas pilsētās" zemes īpašuma tiesības tiek atjaunotas juridiskajām personām - bijušajām zemes īpašniecēm - uz zemes gabaliem, kas tām piederēja 1940.gada 21.jūlijā, ja likumā noteiktajā kārtībā tiesa konstatē pārmantošanas faktu. Minētie noteikumi neattiecas uz juridiskajām personām, kurām Latvijas Republikas likumos ir paredzēta cita īpašuma atgūšanas kārtība.

Tādējādi ne Rīgas domei, ne arī Riteņbraukšanas klubam "Marss", kurš nav atzīts par sporta biedrības "Marss" īpašuma tiesību pārmantotāju, īpašuma tiesības saskaņā ar zemes reformas likumu nav atjaunojamas.

Latvijas Republikas Augstākā Padome 1991.gada 20.martā pieņēma lēmumu "Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem", kura 2.punktā noteikts, ka valsts īpašumā Latvijas Republikā ir visi īpašuma objekti neatkarīgi no to pašreizējā valdījuma veida, izņemot fizisko personu īpašumu, kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju īpašumu, kā arī citu valsts īpašumu. Valsts mantas atrašanās juridiskās personas bilancē nerada īpašuma tiesības uz to.

Minētā lēmuma 4.punkts paredzēja, ka valsts īpašuma nodošanu bez atlīdzības pašvaldību īpašumā notiek pēc pašvaldību pieprasījuma ar Ministru Padomes lēmumu.

Šis princips arī ietverts 1991.gada 24.aprīļa likuma "Par pilsētu pašvaldību" 46.panta 1.punktā, kurā tika noteikts, ka pilsētas pašvaldības īpašumu veido likumā noteiktajā kārtībā un valsts īpašuma konversijas rezultātā pilsētas pašvaldībai nodotie valsts īpašuma objekti.

No šiem noteikumiem secināms, ka strīdus objekts ir valsts īpašums un tā kā Ministru Padomes lēmums par strīdus īpašuma nodošanu pašvaldībai nav pieņemts, tad saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 36.panta 5.punktu strīdus ēkas un būves zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda varēja ierakstīt saskaņā ar attiecīgu administratīvā kārtā pieņemtu aktu par ēku un būvju nodošanu, kas konkrētajā gadījumā nav ticis izdarīts. Pie šiem apstākļiem Civillietu tiesu palāta atzīst, ka īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu 1998.gada 21.jūlijā pamatoti nostiprinātas uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā atbilstoši likuma "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 2.panta, 8.panta 6.daļas un likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 5.nodaļas noteikumiem.

Rīgas dome apelācijas sūdzībā atsaukusies uz 1991.gada 1.jūlija Ministru Padomes lēmuma "Par valsts īpašuma un kopsaimniecību īpašuma nodošanu pašvaldību īpašumā" 2.punktā noteikto, ka ar šā lēmuma parakstīšanas dienu valsts īpašums, kurš tiek finansēts no pašvaldības budžeta un atrodas pašvaldības iestāžu bilancē un kurš vienlaikus ir pašvaldību un ministriju (resoru) pārziņā, atzīstams par pašvaldības īpašumu.

Taču apelācijas sūdzības autors nav ņēmis vērā minētā lēmuma 3.punktu, kurā bija noteikts, ka valsts īpašums tiek nodots pašvaldību īpašumā ar LR Ministru Padomes rīkojumu vai lēmumu, kura šinī gadījumā nav, minētais lēmums no 1994.gada 20.decembra zaudējis spēku.

Par to, ka Finanšu ministrija nav piekritusi nekustamā īpašuma nodošanai Rīgas pilsētas pašvaldībai un tas ir bijis zināms Rīgas domei, liecina 1998.gada 19.augusta vēstule Nr. 03-5/7481 Rīgas domei. Pamatojoties uz 1996.gada 30.aprīļa noteikumu

Nr. 160 "Ministru kabineta iekšējās kārtības un darbības noteikumi" 14.punktu Rīgas dome bija tiesīga iesniegt projektu tieši Ministru prezidentam galīgā lēmuma pieņemšanai, ko tā nav izdarījusi.

Ar Ministru kabineta 2002.gada 14.janvāra rīkojumu Nr. 11 strīdus nekustamais īpašums ieguldīts valsts a/s "Nekustamā īpašuma aģentūra" pamatkapitālā, ko atbilstoši tās statūtu 24. un 25.punktam tiesīgs veikt tikai Ministru kabinets. Šis rīkojums ir spēkā.

Nav pamatota Riteņbraukšanas kluba "Marss" prasība, ka tas ēkas ieguvīs īpašumā ar ieilgumu, pamatojoties uz Civillikuma 999.pantu.

Atbilstoši likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 16.pantam īpašuma iegūšanai ar ieilgumu (Civillikuma 998. un 997.pants) ieilguma termiņš (1023. - 1024.pants) sāk tecēt ar 1992.gada 1.septembri, neatkarīgi no tā, kad fiziskā vai juridiskā persona, kura pretendē lietu iegūt īpašumā uz ieilguma pamata, ieguvusi to savā valdījumā.

Īpašuma tiesības uz strīdus objektu nostiprinātas zemesgrāmatās uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā 1998.gada 21.jūlijā, līdz ar to nav iestājies Civillikuma 1024.pantā noteiktais ieilguma termiņš, tādēļ pārējie prasībā norādītie apstākļi uz šā pamata nav apspriežami.

Kasācijas sūdzībā Rīgas dome lūdz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 16.decembra spriedumu atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kasatore norāda, ka viņas tiesības iegūt savā īpašumā strīdus nekustamo īpašumu ir būtiski aizskartas un tiesvedības gaitā konstatēta būtiska pretruna starp likumos „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 4. punktā, 76. un 77.pantā, „Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma” 42.pantā noteiktajām Rīgas pašvaldības tiesībām iegūt strīdus īpašumu un Finanšu ministrijas rīcību, nesniedzot Rīgas domei pamatotu informāciju par atteikumu nodot tai nekustamo īpašumu.

Spriedumā norādīts, ka Rīgas domes prasību apmierināt neļauj piekritības kompetence, jo Ministru kabineta 2002.gada 14.janvāra rīkojums Nr. 11 ir apstrīdams Latvijas Republikas Satversmes tiesā. Taču Civilprocesa likuma 214.panta 4. punktā paredzēts, ka konstatējot pretrunu starp Rīgas domes likumā noteiktajām tiesībām un izdotajiem normatīvajiem aktiem, tiesas pienākums ir pieņemt lēmumu par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesā, apturot tiesvedību lietā.

Riteņbraukšanas klubs „Marss” kasācijas sūdzībā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2004.gada 16.decembra spriedumu (Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 16.decembra spriedumu) un nodot to jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kasatore norāda, ka apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Augstākās Padomes 1991.gada 20.marta lēmuma „Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem” 2.punktu, jo tajā noteikts, ka valsts īpašumā ir visi īpašumi, izņemot fizisko personu, kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju īpašumi. Tas, ka strīdus nekustamais īpašums bija sabiedriskās organizācijas īpašums ir pierādīts ar Latvijas valsts vēstures arhīva 1998.gada 4.decembra izziņu. Turklāt lēmuma pieņemšanas brīdī strīdus īpašums atradās kasatores tiesiskajā valdījumā, kuru neviens likumā noteiktajā kārtībā nekad nav apstrīdējis.

Nepareizi piemērots likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību” 16.pants attiecībā uz ieilgumu, jo strīdus nekustamai īpašums vēl joprojām atrodas kasatores labticīgā valdījumā. Arī Civillikuma 900.pants nepārprotami norāda, ka kasatores valdījums turpinās, jo tas, ka īpašums nelikumīgi un prettiesiski 1998.gada

21.jūlijā reģistrēts uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā, nebūt nenorāda uz to, ka būtu izbeidzies kasatores valdījums. Turklāt nav ņemts vērā arī likuma 12.pants, kas nosaka, ka valdījums, kas nodibinājies pirms 1992.gada 1.septembra atbilstoši tajā laikā spēkā esošajiem likumiem, aizsargājams saskaņā ar Civillikuma noteikumiem.

Senāts, pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris kasācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka LR Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums atbilst likuma prasībām un atstājams negrozīts. Apelācijas instances tiesa pareizi piemērojusi un iztulkojusi LR Augstākās Padomes lēmuma „Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem” 2. punktu, likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās” 36. panta 5.punktu, likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 2.pantu un 8. panta sesto daļu.

Nepamatota ir Riteņbraukšanas kluba „Marss” kasācijas sūdzība, jo kluba prasījumam par īpašuma tiesību atzīšanu uz strīdus objektu nav nekāda tiesiska pamatojuma. Klubs „Marss” nav līdz 1940. gadam pastāvējušās Sporta biedrības „Marss” tiesību pārņēmējs. Šāds tiesību pārmantošanas fakts nav atzīts. Bez tam, saskaņā ar LR Augstākās Padomes 1992.gada 12.decembra lēmumu „Par likuma „Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām” spēkā stāšanās kārtību” 12.punktu, nepieciešams likums, kas pieļauj īpašuma tiesību atjaunošanu sabiedriskai organizācijai. No tā secināms, ka Riteņbraukšanas kluba „Marss” pretenzijām uz īpašuma tiesību atjaunošanu nav likumiska pamatojuma, bet kasācijas sūdzībā uzrādītajam Augstākās Padomes lēmuma „Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem” 2. punktam nav nekā kopēja ar izskatāmo strīdu šajā lietā.

Nepamatota ir atsaukšanās uz Civillikuma 900. pantu un likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma, ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību” 12. un 16. pantu. Īpašuma tiesību iegūšanu ar ieilgumu regulē Civillikuma 998. un turpmākie panti. Saskaņā ar Civillikuma 999. pantu, lai uz valdījuma pamata nodibinātu īpašuma tiesības ar ieilgumu, ir vajadzīgs, lai valdījums būtu tiesisks. Nekāds tiesisks pamats valdījumam pār nekustamo īpašumu Brīvības gatvē 207, Rīgā, Riteņbraukšanas klubam „Marss” nav, jo klubam nav nekāda sakara ar šī nekustamā īpašuma bijušo īpašnieku līdz 1940.gadam Sporta biedrību „Marss”. Kā noteikts Civillikuma 1006. pantā, valdījumam, lai tas dotu tiesību iegūt kādu lietu īpašumā ar ieilgumu, jābalstās uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūliņ sekojusi. Nav konstatēts neviens no īpašuma iegūšanas pamatiem, kas norādīti Civillikuma 1007. pantā. Tādi pamati ir:

- 1)visas darbības un visas stāvokļa pārmaiņas, kas pašas par sevi ir viens no pirmējiem īpašuma iegūšanas veidiem, proti, piegūšana un pieaugums;
- 2)visi tiesiskie darījumi, saprotot ar to kā vienpusējas gribas izteikumus, tā arī līgumus, kuru mērķis ir atdot citam īpašumu;
- 3)likumiska mantošana;
- 4)likumīgā spēkā nākuši tiesas spriedumi.

Tā kā šādus pamatojumus īpašuma tiesību iegūšanai ar ieilgumu Riteņbraukšanas klubs „Marss” nav norādījis un arī nevarēja norādīt to neesamības dēļ, kasācijas sūdzības apmierināšanai nav pamata.

Nav pamatota atsaukšanās ieilguma institūta piemērošanai uz likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību” 12. un 16. pantu, jo strīdus nekustamais īpašums 1998.gadā likumīgi nostiprināts zemesgrāmatā uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā un tas 2002.gada 13.februārī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.11 ieguldīts a/s „Nekustamā īpašuma aģentūras” pamatkapitālā. Strīds tiesā par nekustamā īpašuma atsavināšanu valstij ierosināts 2001.gada 7.jūlijā.

Nepamatota ir prasītājas Rīgas domes kasācijas sūdzība, jo tajā nav norādīts tiesiskais pamatojums nekustamā īpašuma atdošanai Rīgas domei, atsavinot to valstij, kura par īpašnieci nostiprināta zemesgrāmatā 1998.gada 21.jūlijā.

Īpašuma tiesības valstij uz nekustamo īpašumu Brīvības gatvē 207, Rīgā, nostiprinātas, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 5. panta pirmās daļas noteikumiem. Likumā noteikts, ja zeme 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, kuras nav pieprasījušas atjaunot īpašumu tiesības, tā ierakstāma uz valsts vai pašvaldības vārda. Uz pašvaldības vārda zeme nostiprināma, ja saskaņā ar minētā likuma 3. panta otrās daļas 1. punktu uz šīs zemes ir pašvaldībai piederošas ēkas (būves). Jebkurā gadījumā, lai nodotu zemi pašvaldības īpašumā, par to ir jābūt LR Ministru kabineta lēmumam. Tas izriet no likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās” 36. panta 5. punkta, kur noteikts, ka pamats nekustama īpašuma nodošanai pašvaldībai ir administratīvs akts. Apelācijas instances tiesa pamatoti atzinusi, ka saskaņā ar Augstākās Padomes lēmuma „Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem” 2. punktu valsts īpašumā ir visi īpašuma objekti, neatkarīgi no tā pašreizējā valdījuma veida, izņemot fizisko personu, kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju īpašumu, kā arī citu valsts īpašumu. Tā kā uz strīdus nekustamo īpašumu īpašuma tiesības nav tikušas nevienam atjaunotas, tas paliek valsts īpašumā. Šāda nekustamā īpašuma nodošana pašvaldības īpašumā notiek pēc pašvaldību pieprasījuma ar Ministru kabineta lēmumu. Rīgas dome nav griezusi Ministru kabinetā ar šādu pieprasījumu, tādēļ arī šāds lēmums nav pieņemts. Bez tam Rīgas dome nav iesniegusi tiesisku pamatojumu, kādēļ nekustamais īpašums, kas nostiprināts uz valsts vārda zemesgrāmatā jau 1998. gadā, būtu jāatdod pašvaldībai.

Norādes Rīgas domes kasācijas sūdzībā uz likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4. punktu, 76., un 77. pantu, kā arī uz „Valsts un pašvaldības mantas atsavināšanas likuma” 42. pantu nav saistāmas ar izskatāmo strīdu lietā, jo šīs minētās materiālo tiesību normas neregulē īpašuma tiesību atzīšanas tiesiskos pamatojumus. Senāts nesaskata, ka būtu konstatētas pretrunas normatīvajos aktos, kas dotu pamatu griezties ar pieteikumu LR Satversmes tiesā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 16.decembra spriedumu atstāt negrozītu, bet prasītāju Rīgas domes un Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta Riteņbraukšanas kluba „Marss” kasācijas sūdzības noraidīt.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators
Senators
Senators
Senators
Senatore
Senatore
Senators

M.Dudelis
O.Druks-Jaunzemis
I.Fridrihsons
R.Krauze
R.Zaķe
M.Zāģere
I.Šepteris